

Memoria Giza Eskubideak

Donostiako Udala

2024

**Donostiako Udaleko Giza Eskubideen Bulegoak,
Bakearen eta Giza Eskubideen Etxearen bidez
(Aiete Jauregia) lan egiten du bake kultura
hedatzeko, terrorismoaren eta indarkeriaren
biktimgenganako aitorpena eta elkartasuna
adierazteko, giza eskubideak sustatzeko eta
oroimen historikoa berreskuratzeke. Betiere
beste udal atal, erakunde, elkarte eta hainbat
herritarrek in batera.**

**Bakearen eta Giza Eskubideen Etxea
Giza Eskubideen Saila**

**Aieteko Jauregia
Aiete Pasealekua 65, 20009 Donostia
943 48 19 75**

**giza_eskubideak@donostia.eus
www.donostia.eus/gizaeskubideak**

01. Biktimei aitorpena	5
Memories erakusketa	7
Oroimenerako plakak	8
- Manuel Orcera de la Cruz omenezko plaka	9
- Antonio Pastor eta Moisés Corderoren omenezko plakak	10
- Lorenzo Motos Rodríguez-en omenezko plaka	11
- Santiago Oleaga Elejabarrietaren omenezko plaka	12
- Mikel Zabalza Garaten omenezko plaka	13
Oroimenaren Eguna	14
02. LGTBI+ politikak	15
LGTBI+ errealitatei buruzko txostena	17
LGTBI+fobiarekin lotutako izandako intzidentziei buruzko txostena	18
03. Artea eta Giza Eskubideak	19
Artea eta Giza Eskubideak, Haur eta Gazteen 20. ekitaldia	20
04. Memoria Demokratikoa	21
II. Errepublikako defendatzaileen omenezko plaka	23
Oroimen Historikoaren ibilbideak	24
Bisita antzeztuak "Oroimenaren bidea"	25
Donostiako Memoria Historikoaren Eguna	26
05. Nazioarteko Egunak	27
Askatasun afektibo-sexualaren Nazioarteko Eguna	28
Haurren Egun Unibertsala	29
Biziaren aldeko hiriak / Heriotza zigorraren aurkako hiriak	30
GIB/Hiesaren aurkako borrokaren Mundu Eguna	31
Giza Eskubideen Nazioarteko Eguna	32
- "El sueño es vida" bakarriketa	32
- "Espazio" instalazioa	33
- "Hija de inmigrantes" liburua	34

06. Donostiako Giza Eskubideen Zinemaldia	35
21. Donostiako Giza Eskubideen Zinemaldia	36
- Pelikulak, solasaldiak eta irisgarritasuna	37
- Erakusketak	38
- Jarduera paraleloak	39
- Sariak eta palmaresa	40
07. PaseARTE	41
PaseARTE. Giza Eskubideei buruzko ibilbideak	42
08. Harrera	43
Harrera	44
09. Elkarreentzako dirulaguntzak	45
10. Giza Eskubideei buruzko XXVIII. ikastaroak	46

01

**Biktimei
aitorpena**

Memories erakusketa

Maiatzaren 23tik

ekainaren 11ra

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

Mundu osoko terrorismoaren 22 biktimen testigantzak jasotzen dituen *Memories* erakusketa Alderdi Ederreko parkearen baitan ikusgai egon zen. Horien artean, ETAk 1991n egindako atentatua jasan zuen Irene Villarenak eta Madrilen 2004ko martxoaren 11n atentatuaren biktima izan ziren Vera de Benito eta Sandra Lescanorenak.

Memories, narratiba bisualaren bidez, erakusten du terrorismoak nola aldatu duen pertsona horien bizitza.

Inaugurazio-ekitaldian, Eneko Goia alkateak eta Ignacio Ibáñez NBEko Terrorismoaren Aurkako Bulegoko Espainiako zuzendariak parte hartu zuten, Florencio Domínguez Terrorismoaren Biktimen Memorialeko Zentroko zuzendariarekin eta korporazioko hainbat kiderekin eta agintariekin batera.

Eneko Goiak nabarmendu zuen Donostiako Udalak biktimen oroimenaren alde lanean jarraitzen duela, besteak beste, espazio publikoan omenaldi-plakak jarritz biktimen izenekin.

Terrorismoaren Biktimen Oroimenezko Zentroak, NBEren Terrorismoaren Aurkako Bulegoak eta Terrorismoaren Biktimen Fundazioak antolatu zute erakusketa, Donostiako Udalaren laguntzarekin.

OROIMENERAKO PLAKAK

Donostiako Udalak, Giza Eskubideen Batzordearen bitartez, terrorismoaren eta indarkeriaren biktimen memoria, egitarako eskubidea, justizia, erreparazio morala eta duintasuna babesteko konpromiso irmoa mantentzen du.

Helburu hori lortzen laguntzeko ekimenetako bat da **memoria-elementuak** jartzea espazio publikoan, Donostiako biktimak eta terrorismoak eta indarkeriak gure hirian bizia kendu zietenak oroitzeko. Proiektua 2019an hasi zen.

2024ko amaierara arte, 32 plaka jarri dituzte biktima hauen oroimenez:

ETA:

Juan Maria Araluce
José María Elícegui Díez
Antonio Palomo Pérez
Luis Francisco Sáenz Flores
Alfredo García González
Gregorio Ordóñez Fenollar
Francisco Martín González
Fernando Múgica Herzog
Rafael Garrido Gil
Daniela Velasco Domínguez de Vidaurreta
Daniel Garrido Velasco
Miguel Paredes
Elena Moreno
Eugenio Olaciregui Borda
Francisco Javier Gómez Elosegí
José Ángel Santos
Josu Leonet
Juan de Dios Doval Mateos
Miguel Ángel Iñigo Blanco
Juan Antonio Marcos González
Manuel Orcera de la Cruz
Antonio Pastor Martín
Moisés Cordero López
Lorenzo Motos Rodríguez
Santiago Oleaga Elejabarrieta

Komando Autonomo Antikapitalistak:

Enrique Cuesta
Antonio Gómez
Juan Manuel García Cordero

DRIL:

Begoña Urroz Ibarrola

Batallón Vasco Español:

María Jose Bravo del Valle

Poliziaren ekintzak eragindako biktimak:

Joseba Barandiaran Urkola
Mikel Zabalza Garate

Manuel Orcera de la Cruz omenezko plaka

Ekainak 29

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

OROIMENERAKO PLAKAK

Donostiako Udalak plaka jarri zuen Manuel Orcera de la Cruz-en omenez, ETAren biktima 1977an.

Ekitaldia eguerdiko 12:00etan izan zen, Easo plazako Euskotreneko Amarako geltokian.

Plakak jartzeko beste ekitaldietan egin den bezala, omenaldi xumea egin zen. Bertan, Donostiako alkate Eneko Goiak, udal taldeetako ordezkariak eta biktimen senideak parte hartu zuten.

Manuel Orcera de la Cruz, 24 urtekoa eta Ubedakoa (Jaen), Polizia Armatuko kidea zen. Geltokiaren barruan lanean ari zela, bi pertsona ibilgailu batetik jaitsi, geltokian sartu eta agentea tirokatu zuten.

Ekitaldi horrekin eta data horretan, 27 plaka jarri ditu Udalak hirian, duela bi legealdi terrorismoaren eta indarkeria politikoaren biktimei espazio publikoan ikusgarritasuna emateko bultzatutako ekimenaren barruan.

Antonio Pastor eta Moisés Corderoren omenezko plakak

Irailak 21

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

OROIMENERAKO PLAKAK

Donostiako Udalak plaka bana jarri zuen Antonio Pastor eta Moisés Corderoren omenez, ETArek biktimak 1979an.

Ekitaldia eguerdiko 12:00etan izan zen, Herrerako pasealekuko 9. zenbakian. Plakak jartzeko beste ekitaldietan egin den bezala, omenaldi xumea egin zen. Bertan, Donostiako alkate Eneko Goiak, udal taldeetako ordezkariak eta biktimen senideek parte hartu zuten.

Antonio Pastor Martin, 24 urtekoa eta Palentziakoa, eta Moisés Cordero López, 54 urtekoa eta Isla Cristinakoa (Huelva), Guardia Zibileko kideak ziren eta Herrerako kuartel-etxean zeuden destinatuta. 1979ko uztailaren 28ko gauean, kuartelaren atarian hirugarren guardia zibil batekin zeudela, ibilgailu batetik tirokatu zituzten. Hirugarren hori ere tiroz zauritu zuten. Ordu batzuk geroago, Pastor eta Cordero ospitalean hil ziren.

Ekitaldi horrekin eta data horretan, 29 plaka jarri ditu Udalak hirian, duela bi legealdi terrorismoaren eta indarkeria politikoaren biktimei espazio publikoan ikusgarritasuna emateko bultzatutako ekimenaren barruan.

Lorenzo Motos Rodríguez omenezko plaka

Urriak 12

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

OROIMENERAKO PLAKAK

Donostiako Udalak plaka bat jarri zuen Lorenzo Motosen omenez, ETaren biktima 1980an.

Ekitaldia Parke kaleko 1. zenbakian izan zen, Araba parkearen ondoan. Plakak jartzeko beste ekitaldietan egin den bezala, omenaldi xumea egin da. Bertan, Donostiako alkate Eneko Goiak, udal taldeetako ordezkariak, biktimen senideak eta hainbat herritarrek parte hartu zuten.

Lorenzo Motos Rodríguez 61 urte zituen eta Valladolidekoa zen, baina 28 urte lehenagotik Donostian bizi zen. Armadako teniente koronela eta 7 seme-alabaren aita zen.

1980ko urriaren 13ko goizean, Motos bere ibilgailuan zihoan Amara auzoko bere etxetik Loiolako kuarteleko bere lantokira. Semaforo gorri batean gelditu ondoren, hiru pertsonak ondoko espaloitik tirokatu eta hil egin zuten.

Ekitaldi horrekin eta data horretan, 30 plaka jarri ditu Udalak hirian, duela bi legealdi terrorismoaren eta indarkeria politikoaren biktimei espazio publikoan ikusgarritasuna emateko bultzatutako ekimenaren barruan.

Santiago Oleaga Elejabarrietaren omenezko plaka

Azaroak 23

Ekitaldiaren bideoa ikusteko eskaneatu

OROIMENERAKO PLAKAK

Donostiako Udalak plaka bat jarri du zuen. Santiago Oleagaren omenez, ETaren biktima 2001ean. Honekin 31 dira Udalak Donostian terrorismoaren eta bortizkeria politikoaren biktimei guneko publikoan ikusgarritasuna emateko ekimenaren barruan jartzen dituen plakak. Ekimen hau duela bi legealdi jarri zen martxan.

Ekitaldia Iza kalea eta Pinu Bidea lotzen dituzten eskaileren parean (Matia ospitalearen ondoan) izan zen. Plakak jartzeko beste ekitaldiekin egin den bezala, omenaldi xumea egin zen. Bertan, Donostiako alkate Eneko Goiak, udal taldeetako ordezkariak eta biktimen senideek parte hartu zuten.

Santiago Oleaga Elejabarrieta, 54 urtekoa eta Durangon jaioa, El Diario Vasco egunkariako finantza zuzendaria - 1979tik egiten zuen lan egunkari horretan -, eta bi seme-alabaren aita zen. 2001eko maiatzaren 24ko goizeko zortzi eta erdiak pasatxo zirenean, Oleaga gertutik eta bizkarretik tirokatu zuten autotik irtetea, Matia osasun-zentroko aparkalekuan. Ondoren, komandoko kideek Oleaga hiltzeko erabili zuten autoa Aiete auzoan aparkatu zuten lehergailuz beteta, eta utzi eta minutu gutxira lehertu egin zuten.

Ekitaldi horrekin eta data horretan, 31 plaka jarri ditu Udalak hirian, duela bi legealdi terrorismoaren eta indarkeria politikoaren biktimei espazio publikoan ikusgarritasuna emateko bultzatutako ekimenaren barruan.

Mikel Zabalza Garaten omenezko plaka

Azaroak 30

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

OROIMENERAKO PLAKAK

Donostiako Udalak plaka bat jarri zuen 2024ko Mikel Zabalzaren omenez, poliziaren ekintzak eragindako biktima 1985ean.

Ekitaldia Baratzategi 35. zenbakian izan zen (Guardia Zibilaren Komandantziaren ondoan). Plakak jartzeko beste ekitaldiekin egin den bezala, omenaldi xumea egin zen. Bertan, Donostiako alkate Eneko Goiak, udal taldeetako ordezkariak eta biktimaren senideek parte hartu zuten.

Mikel Zabalza Garate, 32 urtekoa, Orbaizetan (Nafarroa) jaioa eta Altzako bizilaguna, Donostiako Tranbiaren Konpainiako txoferra eta ELA sindikatuko afiliatua zen. Guardia Zibilak 1985eko azaroaren 26an atxilotu zuen, eta, Intxaurrondoko kuarteletik pasa ondoren, hilda aurkitu zuten handik 20 egunetara, Bidasoa ibaian.

Ekitaldi horrekin eta data horretan, 32 plaka jarri ditu Udalak hirian, duela bi legealdi terrorismoaren eta indarkeria politikoaren biktimei espazio publikoan ikusgarritasuna emateko bultzatutako ekimenaren barruan.

OROIMENAREN EGUNA

Azaroak 10

Urtero bezala, Donostiako Udalak omenaldia egin zien terrorismoaren eta indarkeriaren biktimei. Ekitaldia Alderdiederren dagoen biktimak omentzeko "Oroimena / Memoria" monolitoan izan zen, azaroaren 8an. Bertan, udal korporazioak parte hartu zuen, Eneko Goia alkatea buru.

Minutu batzuk isilean igaro ondoren, lore-eskaintza egin zuten, Udal Txistularien bandak lagunduta.

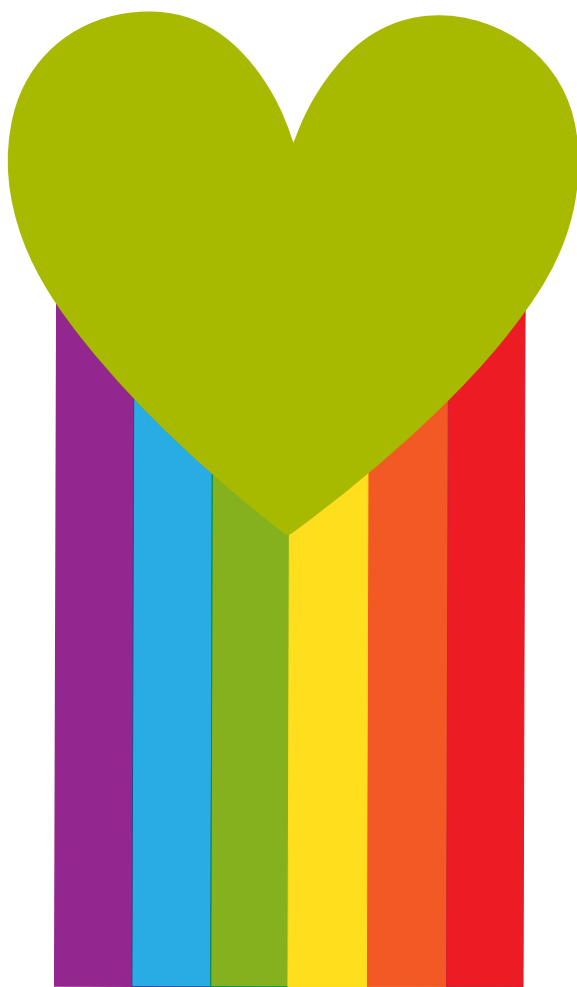

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

02

**LGTBI+
politikak**

LGTBI+ errealitateei buruzko txostena

Urtarrilak 30

Donostiako Udaleko Dibertsitate, Inklusio eta berdintasuneko zinegotzi ordezkari Cristina Lagék Donostiako LGTBI+ kolektiboen errealitateei buruzko txostena aurkeztu zuen.

Txosten horren helburua da hirian bizi diren kolektiboko kideen askotariko eremuetako diskriminazioak, eskaerak eta premiak identifikatzea.

Galdeketa hainbat alderdiri buruz galdetu zuen: laneko egoera, diru sarrerak, interseksionalitate egoera, ikasketak, jatorria, eta LGTBI+ pertsonen zer diskriminazio eta premia dituzten eremu publikoan, aisialdian, hezkuntzan, lanean, osasunean, segurtasunean, gizarte ongizatean, kulturean eta kirolean.

254 inkesta jaso ziren. Banakako elkarrizketak ere egin zitzaizkien eragile estrategikoei eta LGTBI+ taldeko elkarte eta pertsonen.

Hezkuntza, prestakuntza eta tratu-berdintasuna eta diskriminaziorik eza dira gehien errepikatzen diren eskaeretako batzuk.

LGTBI+fobiarekin lotutako izandako intzidentziei buruzko txostena

Maiatzak 17

Homofobia, Lesbofobia, Transfobia eta Bifobiaren aurkako Nazioarteko Egunean, Aniztasuneko, Inklusioko eta Berdintasuneko zinegotzi delegatuak, Cristina Lagék, Donostian 2023an LGTBI+fobiarekin lotuta izandako intzidentziei buruzko txostena aurkeztu zuen, 2021. eta 2022. urteekiko k egindakoei gehitzen zaie. 2021. eta 2022. urteekiko egindakoei gehitzen zaie.

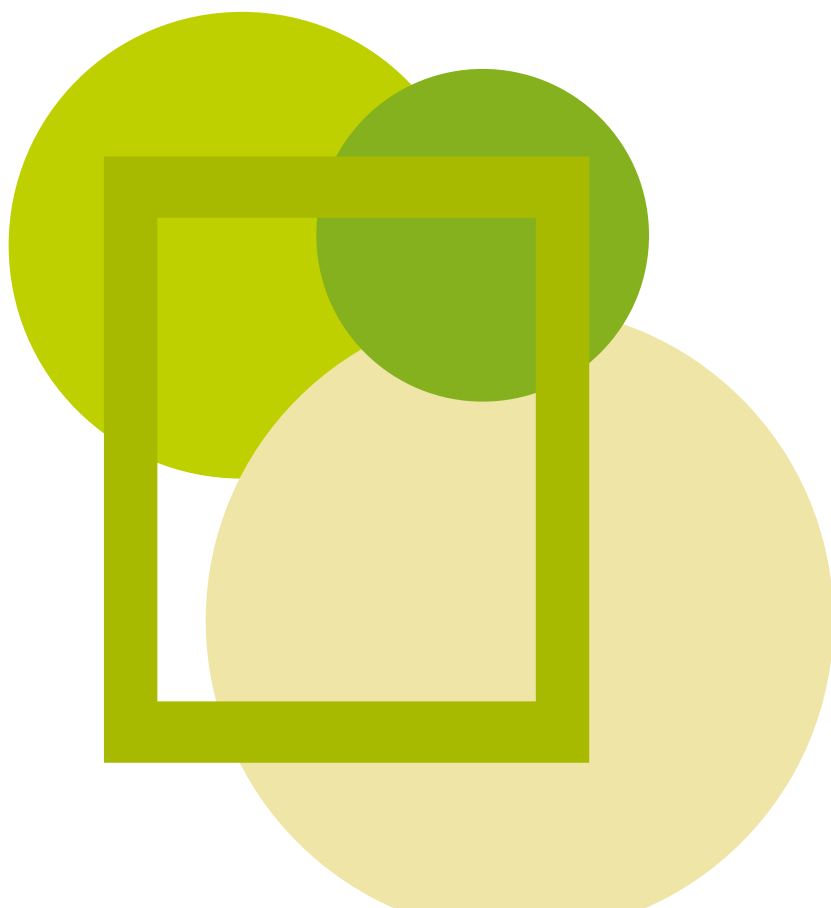
2023an, LGTBI+ kolektiboaren aurkako 15 intzidentzi erregistratu ziren Donostian. Horietatik %53,3 homofoboak izan ziren, eta, ondoren, transfobikoak (%26,6). Gehienak (%80) gizonezkoek eragindakoak dira, batez ere espazio publikoan eta udan (ekainean eta abuztuan) eragindakoak.

Erasorik ohikoena ahozkoa da (%42), eta, ondoren, fisikoa (%33), diskriminazioa (%12) eta mehatxuak (%8,3). Pertsonak bakarrik edo bikotekidearekin daudenean jaso ohi dute erasoak.

Datu horiek Udaltzaingoak, Ertzaintzak, Berdinduk eta Udal Berdintasunak lortu zituzten, besteak beste. LGTBI+fobiaren aurkako prebentzioan eta kontzientziazioan lanean jarraitzeko beharra azpimarratu dute.

03

**Artea eta
Giza Eskubideak**

Artea eta Giza Eskubideak, Haur eta Gazteen 20. ekitaldia

2023ko urritik

2024ko apirilera

Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalaren 29. artikuluan aipatzen diren komunitatearekiko betebeharreri buruzko gogoeta egin zuten 2.000 haur eta gaztek baino gehiagok beren marrazki eta muralekin.

Artea eta Giza Eskubideak, Haur eta Gazteen 20. ekitaldi honetan 1.023 marrazki eta 290 mural aurkeztu ziren.

Xabier Baztarrika margolari eta irakasleak, Elena Odriozola ipuin ilustratzaileak eta Ricardo Ramon Dibulitoon enpresako animazio filmak ekoizleak osatutako epaimahai ofizialak aukeratu zituen sari ofizialak.

Publikoaren saria, berriz, 740 lagunek aukeratu zuten udal webgunearen bitartez, 1.100 boto baino gehiagorekin.

Aurreko urteetan bezala, Victoria Eugenia antzokiko erakusketa aretoan aurkeztu zituzten lan guztiak, apirilaren 12tik 19ra.

Sari banaketa apirilaren 14an egin zen Udaletxeko Pleno Nagusian.

04

Memoria Demokratikoa

II. Errepublikako defendatzaileen omenezko plaka

Apirilak 30

Donostiako Udalak II. Errepublikaren defentsan fusilatutako eta errepresaliatutako pertsonak gogoratzen dituen plaka berriro ere jarri zuen Saguesen.

Plaka 2005eko apirilaren 30ean jarri zen, Aita Claret plazan. 2011n lapurtu ondoren berriro ipini zen. 2024an, berriz ere, plaka berriro jarri behar izan zuen Udalak, desagertu egin zela salatu ondoren.

Cristina Lagé Aniztasuneko, Inklusioko eta Berdintasuneko zinegotziak gogorarazi zuenez, “plaka Errepublikaren legezkotasuna defendatzeagatik errepresio frankista jasan zutenen aitortza da, baita fusilatuak izan zirenak oroitzeko ere. Hiriaren eta Donostiako herritar guztien oroimenez, ezinbestekoa da plaka hau ordezkatzeari, behar adina aldiz, diktadura frankistaren errepresioa aurrez aurre jasan zutenak ez ahazteko”.

Oroimen Historikoaren ibilbideak

Azaroa/ ekaina

DBHko 4. mailako, Lanbide Heziketako eta Batxilergoko 24 ikastetxetako 1.000 ikaslek baino gehiagok Memoria Historikoaren Ibilbideetan parte hartu zuten 2023-24 ikasturtean.

Urtero egiten den jarduera honek 1936ko estatu-kolpean eta ondorengo diktadura frankistan hirian esanguratsuak izan ziren tokiak ezagutzeko aukera ematen die ikastetxeei.

Bisitek, Koma Zerbitzu Kulturalak dinamizatuta, harrera ona izan dute ikasleen artean, ikasgeletan gerrari eta frankismoari buruz ematen diren edukien osagarri baitira. Edizio honetan, Donostiako, Urretxuko, Orioko edo Usurbilgo hainbat ikastetxek hartu zuten parte, besteak beste.

Hainbat leku bisitatzen dira, hala nola, suhiltzaileen eraikin zaharra (babeslekua), San Jose ikastetxea (atxilotze-lekua), San Martzial kalea (bonbardaketak), Maria Cristina hotela (istiluen eszenatokia), Nautikoa (fusilamenduak) eta Dual eskultura (omenaldi-gunea).

Bisita antzeztuak “Oroimenaren bidea”

Iraila / urria

Urtero, Donostiako Udalak bisita antzeztuak antolatzen ditu, kolpe militar frankistan eta ondorengo urteetan gure hirian gertatutakoa ezagutzera emateko asmorekin.

Bisitak gerraren eta diktadura frankistaren hondamendiak jasan zituzten pertsona guztiei omenaldia dira. Iraileko larunbatetan eta urriko lehenengo igandean egin ziren. 141 lagunek parte hartu zuten.

Bi antzezlek, hiriko zazpi puntutan eta ordu eta erdiz, donostiarrek garai hartan bizi izan zituzten esperientziak kontatzen eta antzezten dituzte, Xabier López Askasibarrek idatzitako gidoiari jarraituz.

Antzerki-istorioen bidez, jendearen konplizitatea eta parte-hartzea bilatzen da, “sentiarazi” eta gerra-gatazkari eta haren ondorioei buruzko hausnarketa egiteko.

Donostiako Memoria Historikoaren Eguna

Irailak 13

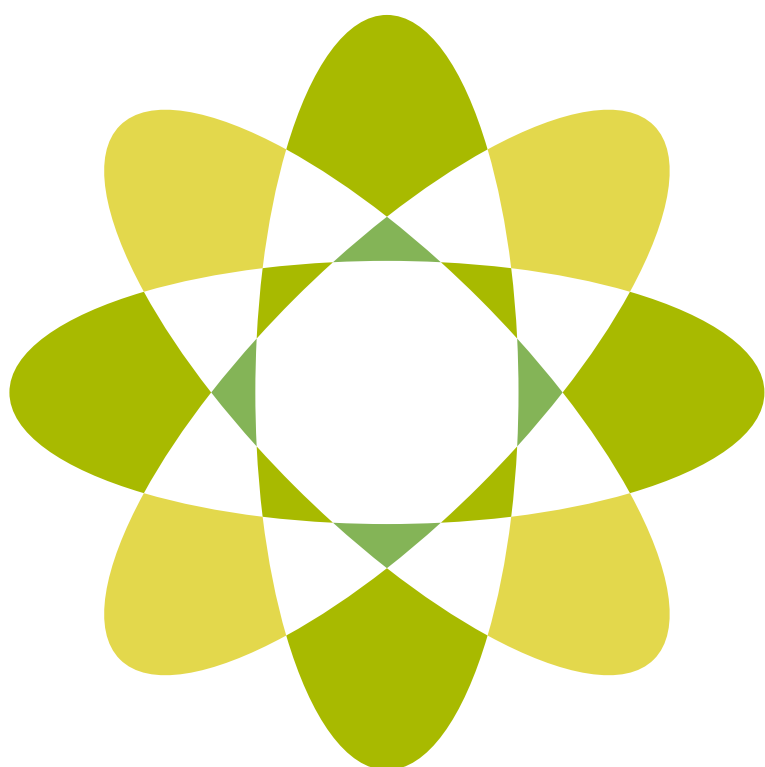
Irailaren 13an Donostiako Memoria Historikoaren Eguna dela eta, Eneko Goia Donostiako alkateak, udalbatzak, hainbat elkartek eta herritarrek lore-eskaintza egin zuten frankismoaren biktimen omenez, Dual eskulturan.

Beste urte betez, Udalak omenaldia egin nahi izan zien biktimei eta 1936ko kolpe frankistan eta diktadurako urteetan askatasun demokratikoak defendatu zituztenei.

Ekitaldian, halaber, Luisa eta Cuco Perezek parte hartu zuten. Bezperan Frantziako kontzentrazio esparruetan errefuxiatuen kantutegia eskaini zuten Udaletxeko Pleno aretoan.

05

**Nazioarteko
Egunak**

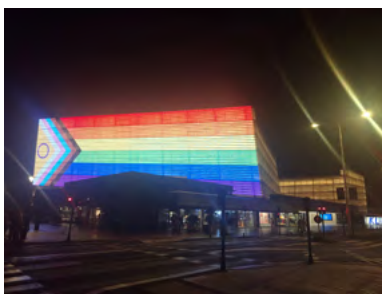

Askatasun afektibo- sexualaren Nazioarteko Eguna

Ekainak 28

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

Udal-talde guztietako ordezkariak Erakunde Adierazpena irakurri zuten udaletxeko terrazan, ostadarraren koloreko alfonbra handiaren gainean. Duela urte batzuek geroztik, alfonbra handi hori udaletxeko sarrerako eskaileretan zabaltzen da, LGTBI+ kolektiboaren eskubideen aldeko borrokaren babesa eta aintzatespena sinbolizatzen. Era berean, egun horretan, udaletxeko erdiko balkoian ere kolektiboaren bandera kolore anitza jartzen da.

Horrez gain, jardunaldi hori ikusarazteko, honako jardura hauek egin ziren:

- Donostia Kulturako udal liburutegiek sexu eta genero aniztasunari buruzko liburu sorta eskaini zuten maileguan.
- Kursala kolore anitzeko banderarekin argiztatu zen.
- Kartelak jarri ziren dira Dbuseko autobusetan eta hainbat udal instalaziotan.

Era berean, data horien inguruan, sexu eta genero aniztasunari buruzko prestakuntza eman zieten udal langileei.

LGTBI+ arloan lan egiten duten elkarteek, berriz, Alderdi Ederretik abiatutako manifestaziora deitu zuten.

Haurren Egun Unibertsala

Azaroak 20

Festa handi bat Egia Kultur Etxean, musika, jolasak, sorpresak... Hiriko haurtxoko eta gaztelekuetan haur eta nerabeentzako espazio seguruek duten esanahiari buruzko ikus-entzunezko formatuko gogoeta eta munduko liburutegietan ipuin-kontalariak osatu zuten Donostiako Udalak, Donostia Kultura eta Mestiza Elkartarekin batera, Haur Egun Unibertsala ospatzeko programatutako programazioa.

Jarduerak hainbat udal ekipamendutan egiten ziren hilaren hasieratik.

Udal haurtxokoetan eta gaztelekuetan “Inguru seguruak bilatzen” programa burutu zen. Bertan, parte-hartzaileek pertsona guztientzako, bereziki haur eta gazteentzako, espazio seguruak nola eraiki daitezkeen inguruan eztabaidatu zuten eta bideo batean islatu zuten.

Udal liburutegietan, “Ipuinaren ordua” programaren barruan, Lur Kortak “Oliver Button”, “Hizkien alde manifestua”, “Aske jaio ginen gizaki guztiak” eta “Agur aitona” ipuinak kontatuko zituen.

Programazioari amaiera emateko, Haurren Egun Unibertsalaren 8. Festa, Egia Kultur Etxean, ospatu zen.

Biziaren aldeko hiriak / Heriotza zigorraren aurkako hiriak

Azaroak 30

Donostiako Udalak berriro ere bat egin zuen “Biziaren aldeko hiriak / Heriotza-zigorraren aurkako hiriak” nazioarteko ekimenarekin. Jarduera azaroaren 30ean ospatzen da duela 22 urtetik eta, besteak beste, Sant’Egidio komunitateak eta Amnesty International-ek bultzatzen dute.

Egun horretan gogorarazten da lehenengo aldiz ezeztatu zela heriotza-zigorra, 1786. urtean, Toscanako Dukerri Nagusian.

Amnesty Internationalaren “Heriotza-zigorrak eta exekuzioak” Txosten Globalean jasotzen denez, 2023an, 1.153 exekuzio erregistratu ziren 10 herrialdetan. Hau da, 2022an izandako 883 exekuzioekin alderatuta, %31 gehiago. Horietatik 31 emakumeenak ziren.

Gaur egun, guztira 144 herrialdek indargabetu dute heriotza-zigorra beren legerietan edo praktikan, hau da, munduko herrialdeen bi herenek baino gehiagok. Hala ere, 2023. urtearen amaieran, gutxienez 27.687 pertsona zeuden hiltzera kondenatuta munduan.

GIB/Hiesaren aurkako borrokaren Mundu Eguna

Abenduak 1

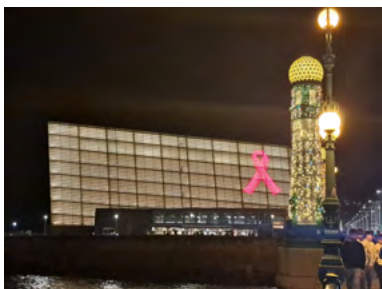

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

Donostiako Udalak, Giza Eskubideen bulegoaren eta Donostiako Musika eta Dantza Eskolaren bitartez, Acasgi, Harribeltza, Gehitu eta Ehgam elkarteekin batera, hainbat jarduera antolatu zituen abenduaren 1ean, igandean, GIB/Hiesaren aurkako Borrokaren Nazioarteko Eguna oroitzeko.

- Lore eskaintza egin zen Hiesaren biktimei memorialean, Kalkutako Teresa plazan.
- Tabakalerako hallean, GIB/Hiesaren aurkako borrokan lan egiten duten elkartek egindako urteko komunikatua irakurri zuten.
- Udalaren Musika eta Dantza Eskolak dantza emanaldia eskaini zuen. 90 dantzarik parte hartu zuten. Dantza klasikoko, garaikideko eta euskal dantzako koreografiak bildu zituen, horietako batzuk berariaz horretarako sortutakoak.
- Kursala lazo gorriarekin argitu zen.
- Udal ekipamenduetan, garraio publikoan eta udaletxean bertan lazo gorridun kartelak jarri zituzten, Hiesaren aurkako borrokaren ikur bihurtu dena.

GIZA ESKUBIDEEN NAZIOARTEKO EGUNA

Abenduak 10

Donostiako Udalak, Giza Eskubideen departamentuaren bitartez eta udal sail ezberdinen laguntzarekin, Giza Eskubideen Nazioarteko Eguna oroitu zuen, herritarrei irekitako eta doako hainbat jarduerarekin.

“El sueño es vida”, bakarrizketa

Antzoki Zaharrean Thimbo Samb aktorearen “El sueño es vida” bakarrizketa izan zen, migrazioaren gaian oinarrituta.

Samb senegaldarra, aktorea, youtuberra eta aktibista da, eta 45 minutuz bere bizipenak kontatu zituen eta ikusleen aurrean arima biluztu zuen. 17 urte zituela iritsi zen Espainiara. Bizitza zail bati aurre egin behar izan dio aktore izateko.

Giza Eskubideen sailak antolatua, Donostia Kulturaren laguntzarekin.

GIZA ESKUBIDEEN NAZIOARTEKO EGUNA

“Espazioa” instalazioa

Eguna gogorarazteko “Espazioa” instalazio artistikoa inauguratu zen. Iñigo Aristegui artistaren 5 eskulturaz osatuta dago, eta Ekinn eraikinean (San Bartolome gaina, 16) bisitatu ahal izango da martxora arte.

Artearen bidezko esperientzia murgiltzailea izango da, eta eskulturek, artearen bidez, Bizikidetza, Elkartasuna eta Bakea bezalako balioak islatzen dituzte.

“Hija de inmigrantes” liburua

San Telmo Museoan, Safia El Aaddam idazle, dibulgetzaile eta aktibistak “Hija de inmigrantes” liburua aurkeztu zuen.

Estatuan arrazakeriaren aurkako mugimenduan eragin handiena duen emakumeetako baten lehen eleberria da.

Eleberri honekin, egileak osasun mentala jartzen du mahai gainean eta nola larritzen den etorkinen alaba eta jatorri afrikarreko arrazializatua izateagatik.

06

**Donostiako
Giza Eskubideen
Zinemaldia**

21. DONOSTIAKO GIZA ESKUBIDEEN ZINEMALDIA

Apirilak 12-18

Ekitaldiaren
bideoa ikusteko
eskaneatu

PELIKULAK, SOLASADIAK ETA IRISGARRITASUNA

Zinemaldiak guztira 35 nazionalitateko 45 film (26 film luze eta 19 film labur) proiektatu zituen Victoria Eugenia, Principal eta Tabakalera antzokietan. Programazioa osatzeko, hiru film eskeini zituzten ikasleentzat eta solasaldiak egin zituzten filmetan jorratutako gai sozialetan adituak diren protagonistekin eta zinemagileekin.

Irisgarritasunaren aldeko apustuarekin jarraitzen du zinemaldiak, ikusmen- eta entzumen-urritasuna duten pertsonentzako saio bereziak eskaini baitzituen.

ERAKUSKETAK

4 erakusketa eskaini ziren:

“26. Luis Valtueña Nazioarteko Sariko” argazki humanitarioen erakusketa, Okendo Kultur Etxean. María Clauss, Nazik Armenakyan, Santi Palacios, Federico Ríos eta Sáshenka Gutiérrezen argazkiekin.

“Pakistan, Indus-en ibaibideak”: Igone Mariezkurrena antropologo eta kazetariaren argazkiekin, Aiete Kultur Etxean.

“Haur eta Gazteen Arte eta Giza Eskubideen 20. ekitaldi”ko pintura-lanak, Victoria Eugenia Antzokian

“Balioak”, Nerea Kortabitarte kazetariarena, Gipuzkoako 12 artistaren ilustrazioekin, Alderdi Ederreko liburutegian.

JARDUERA PARALELOAK

Beste urte batez, Euskadiko Garapenerako GKKEen Koordinakundeak MUGI TÚ giza eskubideei buruzko online jokoa eskaini zuen, baita umorezko bakarriketa bat ere, Lamine Thior (Españul) aktore senegaldarraren eskutik.

Amnesty Internationalek mahai-inguru bat antolatu zuen desobedientzia zibil baketsuaren kriminalizazioari buruz, Victoria Eugenia Antzokiko Club Aretoan, Dani Canales (Amnistia Internacional), Sara López Martín (Greenpeace) eta Nate Rugh (Errebelio Zientifikoa) partaide zirela.

SARIAK ETA PALMARESA

“Indarkeriaren oi(h)artzunak” Amaia Merino eta Ander Iriarteren (Euskadi, 2023) filmak Donostiako Giza Eskubideen 21. Zinemaldian Ikusleen Saria Film Luze Onenari lortu zuen.

“Mediha” (Hasan Oswald; AEB, 2023) pelikulak Amnesty International erakundeak banatzen duen Film Onenari Saria irabazi zuen.

Anna Hints zuzendariaren “The Weight of Life” (Estonia-Frantzia, 2024) film laburrak Gazte Epaimahaiaren Film Labur Onenari Saria, 3000 euroko ordainsaria duena.

07

PaseARTE

PaseARTE, Giza Eskubideei buruzko ibilbideak

2023-2024 ikasturtea

Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalaren 75. urteurrena zela eta, *PaseARTE* jarduera diseinatu zen. Giza eskubideekin lotutako hiriko hainbat leku eta eskultura erakusten dituen ibilbidea da.

Lehen Hezkuntzako 5. eta 6. mailako ikasleei zuzenduta daude eta doakoak dira. Besteak beste honako leku hauek zeharkatzen ditu: Dual eskultura, Gerra Zibilaren eta frankismoaren biktimen omenez; “Oroimena / Memoria” monolitoa, indarkeriaren biktima guztiak oroitzen dituen; Clara Campoamoren eskultura edo Abuztuaren 31 kalea.

Gune horietan, Adierazpenean islatzen diren gaiak lantzen dira, besteak beste, bakea, askatasuna eta emakumearen eskubideak.

Joan den ikasturtean 10 ikastetxetako 740 ikaslek parte hartu zuten.

08

Harrera

Harrera

Maiatzak 31

Giza Eskubideen Batzordeko ordezkariak harrera egin zieten, heriotza-zigorrera kondenatutako Alabamako Rocky Myers presoaren abokatua den Kacey Keeton-i, Miriam Bankston ikertzaileari eta Iñaki Hernando eta Ariana Jaimes Amnesty Internationaleko kideei.

Topaketa hau Amnesty Internationalek bultzatutako “Giza eskubideen alde idatzi” kanpainaren barruan kokatzen da. Donostiako Udalak ere parte hartzen du kanpaina horretan, hiriburu-zigorra barka dadin eskatzeko.

Bilera hori baino egun batzuk lehenago, Bozeraamaileen Batzordeak Erakunde Adierazpena onartu zuen, heriotza-zigorra indargabetzeko eskatuz.

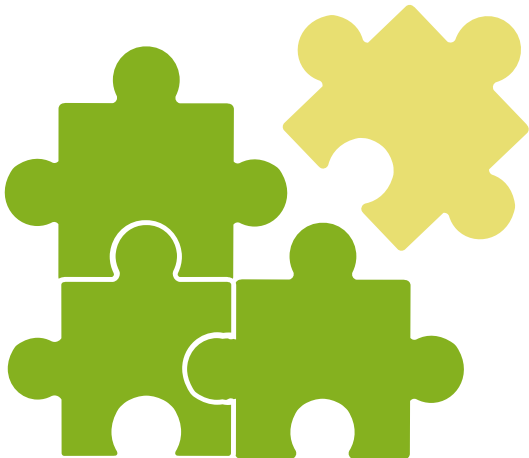

09

Elkarteentzako dirulaguntzak

Donostiako Udalak 50.240 euro banatu zituen giza eskubideen sustapena eta oroimen historikoa berreskuratzea helburu duten 20 proiektu diruz laguntzeko.

Dirulaguntzen helburua da bakea, bizikidetza, giza eskubideak, aniztasunarekiko errespetua eta memoria historikoa berreskuratzeke lanetan diharduten hiriko eragile sozialek eta elkarteek zuzendutako ekimenak eta proiektuak babestea.

10

Giza Eskubideei buruzko XXVIII. ikastaroak

2024ko urritik 2025eko apirilera

28 urte betetzen dituzte UPV/EHUK Donostiako Udaleko Giza Eskubideen bulegoaren babesarekin antolatutako *Donostiako Giza Eskubideei buruzko Ikastaroak*.

Edizio honetan, *programan* gaurkotasun handiko gaiei buruzko hitzaldiak izango dira: Palestinako egoera, genero indarkeria edo eskuin muturraren gorakada, besteak beste.

Parte-hartzaileen artean, Alicia Chicharro, Nafarroako Unibertsitateko irakaslea, Pablo Simon, Madrilgo Carlos III Unibertsitateko irakaslea eta Santiago Vallejo, Comité de Solidaridad con la causa Árabe-ren sortzailetakoa daude.

Ikastaroak osatzeko, bi beka emango zaizkie ikasleei, Estrasburgoko René Cassin Giza Eskubideen Nazioarteko Institutuaren urteko bilkuran parte hartzeko. Horrez gain, txosten guztiak biltzen dituen argitalpena egiten da urtero.

Bakearen eta Giza Eskubideen Etxea
Giza Eskubideen Saila

Aieteko Jauregia
Aiete Pasealekua 65, 20009 Donostia
943 48 19 75

giza_eskubideak@donostia.eus
www.donostia.eus/gizaeskubideak